

תוכן עניינים:

מבוא.....	עמ' 3
ראשית הדנדזים באנגליה.....	עמ' 5
ג'ורג' ברומל.....	עמ' 6
אוסקר וויילד.....	עמ' 7
הדנדזים בצרפת.....	עמ' 9
דנדזים ומגדר.....	עמ' 13
דנדזים וחליפה בעידן התעשייתי.....	עמ' 15
TEDDY BOY.....	עמ' 19
חליפת הזוט.....	עמ' 22
סיכום.....	עמ' 26
ביבליוגרפיה.....	עמ' 27
תמונות.....	עמ' 30

מבוא

באפריל 2010 התפרסמה ב"עכבר העיר" כתבה תחת הכותרת: "קווים לדמותו של הרטרוסקואל, או הדנדי החדש". הכתבה מתארת ג'נטלמן שהשתתף באירוע לכבוד אמן בינלאומי חשוב במסעדת דגים בנמל העתיק של יפו, אשר עם השקיעה החליף את משקפי השמש שלו במשקפי ראייה עם מסגרת שחורה קלאסית, שהסתברו כזוגיות ללא מספר. הכתבה מצטטת בהקשר זה את דבריו של גלן אובריאן (O'Brien), איש הסטייל הנודע של מגזין GQ שהיה דמות בולטת במעגל של אנדי וורהול בשנות השבעים וכתב טור על "Male Vanity". אובריאן טען כי "יש חבורה חדשה של דנדים בעולם", המפקיעים מהקהילה ההומוסקסואלית סגנון לבוש וגנדרנות והופכים אותה בגאווה לשלהם.¹ מהו הדנדי? מהי הזהות המינית שלו? האם מה שאנו מבינים ומפרשים היום כדנדי היום במאה העשרים ואחת זהה למשמעויות של דנדי במאה הקודמת וקודם לכן?

ה"דנדיזם" היא דוקטרינה, דרך התנהגות שהיתה פופולרית בקרב גברים ממעמד האצולה באנגליה של סוף המאה ה-18 ובאה לידי ביטוי בלבוש, שפה וכללי התנהגות. הדנדיזם התפשט מאנגליה לצרפת ובחזרה וחצה גם את האוקיינוס בדרכו לניו-יורק, רחובות קליפורניה, מקסיקו ואף מעבר לכך. למרות הקושי להגדיר דנדיזם, ניתן לומר כי הוא מאופיין בסירוב לקבל את המגבלות החברתיות; ברצון להתנתק מהחברה הכללית על ידי התנהגות שמביעה עליונות שאומצה או הועתקה מהמעמד הגבוה; ובניסיון לבדר את החברה על ידי התנהגות, לבוש והצגה של "העצמי" בצורה מוגזמת.

למרות שהדנדיזם התחיל כתופעה חברתית ותרבותית באנגליה של סוף המאה ה-18 במתכונת מסוימת, הוא עבר אבולוציות שונות לאורך מאתיים השנים האחרונות מבחינת הסגנון, התוכן והמשמעות. בעוד שהדנדי היום נחשב לגבר שמתלבש בצורה גנדרנית ומטורזנת, הדנדי המקורי התלבש בצורה פשוטה ומאופקת וקיבל את ההילה המיוחדת בזכות תשומת הלב לפרטים.² עם זאת, ניתן לטעון כי הדנדיזם, על כל הביטויים שלו במרחב ובזמן הוא סוג של תחימה מהפכנית של השיטה הדכאנית של הדמוקרטיה הקפיטליסטית, המנסה לכפות קונפורמיזם, אחידות של ההמונים ורואה במקוריות וביצירתיות האינדיבידואליות אויב.³

בעבודה זו אבחן את הדנדיזם כמנגנון פנימי, כללי ופונדמנטלי באופנה. בחלק הראשון של העבודה אסביר מהו דנדי מהו "דנדיזם", כצורה של סובייקטיביות, תופעה חברתית וכוח מניע אופנתי. לשם כך, אעזר בחיבוריהם של ווילד, בודלר, בלזאק ואחרים.

בחלק השני אציג ייצוגים ספציפיים שלו במאתיים השנים האחרונות בהקשר חברתי. אשתמש ב-Teddy Boys באנגליה של שנות החמישים ובחליפת הזוט בארצות-הברית, כמקרי בוחן של דנדיזם בתקופה של פוסט מלחמת העולם השנייה.

הדנדיזם פתח פתח לדמוקרטיזציה של האופנה ולטשטוש גבולות מעמדיים ומגדריים. והעובדה שהדנדיזם המשיך וממשיך להשפיע על תפיסות חברתיות חדשות מאות ה-19 וה-20 מצביעה על כוחה של האופנה לשינויים חברתיים ופוליטיים. על כן, בעבודה זו אענה על השאלה: מהי האופנה שיצר הדנדיזם במאתיים השנים האחרונות וכיצד הוא מרחיב וחותר באמצעותה תחת נורמות חברתיות שונות.

1

אייל דה-ליאו, סהר שלו, "קווים לדמותו של הרטרוסקואל או הדנדי החדש, עכבר העיר, 30.4.2010, http://www.mouse.co.il/CM.articles_item.1044.209.48869..aspx

2

Elle Reynolds Watherup, Understanding Dandyism in Three Acts: A Comparison of the Revolutionary Performances of Beau Brummell, George Walker, and Zoot Suit Culture, University of California, San Diego, Dissertation, 2011, p. 22

3

שם, עמ' 2.

תקציר זה כפוף לתקנון אתר [Grade.co.il](http://www.Grade.co.il) ויחולו עליו התנאים הכתובים שם. העושה שימוש במסמך, לרבות קריאתו, מקבל על עצמו ללא סייגים את כל התנאים הקבועים בתקנון. מעבר לכך, אין להעתיק, לשכפל, לשנות, להפיץ, לפרסם, לשדר, להציג בפומבי, להעמיד לרשות הציבור, למסור או למכור לצד שלישי או לעשות שימוש מסחרי כלשהו במסמך זה ו/או כל חלק ממנו.

ראשית הדנדיזם באנגליה:

הדנדיזם החל בשנת 1760, כאשר צעירים ממעמד האצולה האנגלי הקימו את מועדון המקרוני בלונדון. אחד המאפיינים של חבריו היה לבוש מוגזם שכלל שכבות של בדים עשויים תחרה מסולסלת ורקמת זהב. (תמונה 5). כך הוגדרה תופעת חברי מועדון המקרוני במילון אוקספורד של התקופה:

"There is indeed a kind of animal, neither male nor female, a thing of the neuter gender, " lately started up among us. It is called a macaroni. It talks without meaning, it smiles without pleasantry, it eats without appetite, it rides without exercise, it wenches without passion".⁴

חברי מועדון המקרוני, שנחשבים לאבות הדנדיזם, נהגו לצעוד עם מקל הליכה מהודר וקופסת טבק הרחה. חלקם אף החזיקו בחרבות ושעוני כיס בווסט להשלמת המראה.

הדנדיזם עלה בסוף המאה ה-18 בתקופה שבה האריסטוקרטיה האנגלית איבדה את מקומה, הבורגנות עסקה ברוכלות ומעמד הפועלים זעק ללחם. הדנדיזם באנגליה חיבר בין אופנה למחאה פוליטית והיווה ריאקציה לעקרונות השוויון והמהפכה התעשייתית. סגנון אופנה